

CHARLES JOHN HUFFAM DICKENS (1812–1870), unul dintre cei mai importanți romancieri englezi ai perioadei victoriene, a lăsat în urmă unele dintre cele mai reprezentative personaje ale literaturii acelei vremi. Preocupat de reformele sociale și de clasele defavorizate – prin filtrul propriei biografii, care nu a dus lipsă de episoade întunecate –, Dickens și-a publicat textele mai întâi în ziare și reviste. A fost lăudat de mulți alți scriitori, printre care se numără Lev Tolstoi, G.K. Chesterton sau George Orwell, pentru realism, simțul comediei, caracterizările unice și ascutita critică socială.

Printre cele mai importante volume ale sale se numără *Aventurile lui Oliver Twist* (1837–1839), *David Copperfield* (1849–1850) și *Marile speranțe* (1860–1861).

CHARLES DICKENS

Poveste de Crăciun

Traducere din limba engleză
de Ioana Novac

ARTHUR

CUPRINS

Fantoma lui Marley	7
Primul spirit	42
Al doilea spirit	73
Ultimul spirit	116
Sfârșitul	144

Fantoma lui Marley

Ca să începem cu începutul, trebuie să spunem că Marley murise. Nu încăpea nicio discuție. Ca-tastiful în care era consemnată înmormântarea lui era semnat de preot, paracliser, antreprenorul de pompe funebre și de cioclul-șef. Și Scrooge îl semnase. Iar numele lui era o garanție cât se poate de bună pentru orice act pe care își punea iscălitura.

Bătrânul Marley era mort de-a binelea, ca un cui de ușă.

Stați așa! Nu vreau să zic că știu, pe propria piele, ce înseamnă să fii mort ca un cui de ușă. Eu unul aș fi zis că cel mai mort dintre toate de pe lumea asta e cuiul de la coșciug. Dar așa spune vorba bătrânească și n-o să scrântească păcătosul de mine moștenirea din străbuni, căci altminteri țărișoara asta ar fi sortită pierii. Așa că dați-mi

voie să repet, să nu rămână-ndoială, că Marley era mort ca un cui de ușă.

Știa oare Scrooge că Marley e mort? Bineînțeles că știa. Cum s-ar putea altminteri? Scrooge și cu Marley fuseseră asociați vreme de nici nu știu câți ani. Scrooge fusese singurul executor testamentar, administrator, mandatar, moștenitor, prieten și totodată singurul participant la înmormântare, pe care a celebrat-o cu un târg de netăgăduit.

Pomenirea înmormântării lui Marley mă aduce înapoi, în locul de unde am pornit istorisirea. Nu e urmă de îndoială că Marley murise. Lucrul trebuie limpede înțeles, căci altfel nimic bun nu mai poate ieși din povestea pe care o voi spune. Dacă nu am fi pe deplin încredințați că tatăl lui Hamlet a murit înainte de a începe piesa, atunci nu ar mai fi nicio grozăvie în plimbarea lui nocturnă, în bătaia vântului de răsărit, pe propriile metereze, ci doar ieșirea nesăbuită în noapte a unui gentleman între două vârste, ca oricare altul, într-un loc bătut de vânturi – să zicem, de pildă, cimitirul catedralei Saint Paul – pentru a tulbura, pur și simplu, mintea slabă a propriului său fiu.

Scrooge nu a șters niciodată numele bătrânului Marley de pe firmă. A rămas acolo, mulți ani

după aceea, mai târziu, deasupra ușii depozitului: „Scrooge și Marley“. Firma era cunoscută sub acest nume. Uneori, cei nou-veniți în domeniu îi ziceau lui Scrooge ba Scrooge, ba Marley, iar el răspundea la ambele nume. Îi era totuna.

O, dar Scrooge era strâns la pungă. Scrooge! Un bătrân ticălos și hapsân, strângător, prădător, cârpănos și hrăpăreț! Dur și tăios precum cremenea din care niciun amnar nu a scos vreodată decât o pipernicită de scânteie; retras și ursuz, singuratic precum un cuc. Răceala din suflet îi îngheța trăsăturile bătrâne, îi pișca nasul ascuțit, îi zbârcea obraji, îi înțepenea mersul; îi înroșea ochii și îi albăstrea buzele; și i se strecura viclean în vocea aspră. Pe cap, pe sprâncene și pe bărbia ascuțită avea promoroacă. Ducea peste tot pe unde mergea propria răceală; își îngheța biroul în zilele caniculare, și nici măcar de Crăciun nu creștea temperatura cu un grad.

Căldura și frigul nu aveau cine știe ce influență asupra lui Scrooge. Căldura nu îl încălzea, nici vremea rece nu-l înfrigura. Niciun vânt nu era mai aprig decât el, niciun viscol mai înverșunat, nici ploaie mai nemilos biciuitoare. Vremea rea nu știa de unde să îl ia. Cele mai puternice ploi, ninsori,

grindina și lapovița se puteau lăuda cu un avantaj asupra lui într-o singură privință. Ele „treceau“ cu generozitate, ceea ce Scrooge nu făcea niciodată.

Nimeni nu l-a oprit vreodată pe stradă pentru a-i spune, cu o privire voioasă: „Dragă Scrooge, ce mai faci? Când treci pe la mine?“ Cerșetorii nu-l rugau să le dea un bănuț, copiii nu-l întrebau cât e ceasul, niciun trecător, bărbat ori femeie, n-a încercat să afle vreodată de la el cum să ajungă într-un loc sau altul. Chiar și câinii orbilor păreau că-l cunosc și când îl zăreau apropiindu-se își trăgeau stăpânii în pragul ușilor sau în curți, după care dădeau din coadă, ca și cum ar fi zis: „Mai bine fără ochi decât cu ochi răi, stăpâne!“

Însă puțin îi păsa lui Scrooge! Tocmai acest lucru îi era pe plac. Să își croiască drum pe cărările aglomerate ale vieții, ținând la distanță orice urmă de compasiune umană, era ceea ce cunoscătorii numeau „țacăneala“ lui Scrooge.

Odată, demult – dintre toate zilele bune ale anului, tocmai în Ajunul Crăciunului –, bătrânul Scrooge era ocupat cu socotelile. Afară era frig, ziua era mohorâtă și rece și, pe deasupra, cețoasă, iar el auzea oamenii din curte mergând de colo până colo șuierând, frecându-și mâinile pe piept

și tropăind pe pietrele caldarâmului pentru a-și încălzi picioarele. Orologiile orașului abia bătuseră ora trei, dar deja se întunecase – întreaga zi fusese întunecată –, iar în ferestrele birourilor vecine pâlpâiau lumânări, asemenea unor pete de ulei arămii în aerul brun, palpabil. Ceața se lăsa, pătrunzând prin fiecare spărtură și gaură de cheie, și era atât de deasă, încât, deși curtea era cât se poate de îngustă, casele de vizavi păreau doar niște fantome. Dacă-ți fi văzut cum cobora norul plumburiu, tăinuind totul, v-ai fi gândit că natura însăși se chinuia din greu să respire.

Ușa biroului lui Scrooge era deschisă, așa încât acesta să-l poată urmări pe slujbașul său, care copia scrisori în cămăruța posomorâtă de alături, un fel de cutie. Scrooge avea un mic foc în sobă, însă focul funcționarului era atât de mărunț, încât părea că acolo arde un singur cărbune. Dar nu putea să pună mai mulți, căci Scrooge ținea lada cu cărbuni în propria odaie, și era limpede că dacă omul venea cu lopata de cărbuni, stăpânul ar fi zis că trebuie să se despartă de dânsul. Motiv pentru care slujbașul își punea fularul alb și încerca să se încălzească la flacăra lumânării; dar cum nu avea prea multă imaginație, nu prea reușea.

— Crăciun fericit, unchiule! Dumnezeu să te aibă-n pază! strigă o voce voioasă.

Era vocea nepotului lui Scrooge, care apăruse cu asemenea repeziciune, încât aceasta era primul semn al prezenței sale.

— Pff! spuse Scrooge. Prostii!

Se încălzise atât de tare de la mersul grabnic prin ceață și ger, acest nepot al lui Scrooge, că avea chipul de-a dreptul luminos; era rumen și chipeș, ochii îi scânteiau, iar respirația lui scotea neconținut norișori de abur.

— Crăciunul o prostie, unchiule? spuse nepotul lui Scrooge. Doar nu vorbești serios, așa-i?

— Ba bine că da, răspunse Scrooge. Crăciun fericit! Ce drept ai fi având tu să fii fericit? Ești îndeajuns de sărac.

— Păi atunci, răspunse nepotul binedispus, dumneata ce drept ai să fii posomorât? Ce motiv ai să fii ursuz? Ești suficient de bogat.

Scrooge, neavând alt răspuns mai bun, sub impulsul momentului, zise „Pff!“, din nou, urmat de „Prostii!“.

— Nu fi necăjit, unchiule! îi zise nepotul.

— Cum aş putea să fiu altcumva, răspunse unchiul, când trăiesc într-o astfel de lume plină de

neghiobi? Crăciun fericit! Rușine Crăciunului fericit! Ce înseamnă pentru tine Crăciunul altceva decât vremea când trebuie să plătești dările, fără a avea bani; vremea când ai mai îmbătrânit cu un an, dar nu ai nicio lețcaie-n plus; vremea când îți faci socotelile și răsucești fiecare lucrușor din registre pe toate părțile, doar pentru a-ți da seama că nu-ți aduce nimic în plus? Dacă ar fi după voia mea, continuă Scrooge indignat, toți zevzecii care-i dau înaintea cu „Crăciun fericit“ ar trebui fierți în propria ciorbă și îngropați cu un țaruș de brad împodobit înfipt în inimă. Chiar așa!

— Unchiule! stăruie nepotul.

— Nepoate, răspunse unchiul cu asprime, sărbătorește tu Crăciunul după bunul plac și lasă-mă pe mine să-l sărbătoresc în felul meu.

— Sărbătorește-l după pofta inimii, repetă nepotul lui Scrooge. Dar dumneata nu faci nimic.

— Atunci, dă-mi pace! spuse Scrooge. De parcă ți-ar fi de folos! Mult bine ți-a adus până acum!

— Îndrăznesc să zic că am făcut multe lucruri, fără să am vreun câștig din asta, ripostă nepotul. Și Crăciunul face parte dintre ele. Sunt sigur că m-am gândit la Crăciun atunci când a venit timpul lui – pe lângă respectul pentru numele și

originea sfântă, dacă există lucruri ce pot fi judecate dincolo de această latură – ca fiind o vreme a bucuriei; un moment plăcut de prietenie, iertare și generozitate; singurul moment pe care-l știu, cât e anul de lung, când bărbații și femeile par, într-un acord deplin, să își deschidă de bunăvoie inimile ferecate și să se gândească la semenii mai prejos decât ei ca și cum ar fi, cu adevărat, călători în drumul spre mormânt, și nu o specie cu totul diferită având drumuri paralele. Așa că, unchiule, deși nu mi-a adus în buzunar niciun bănuț de aur sau argint, socotesc că *mi-a făcut* bine și îmi *va face* bine; așa că zic Dumnezeu să-l binecuvânteze!

Copistul aflat în cămăruța sa începu să aplaude fără să vrea. Dându-și seama imediat de necuviința gestului său, scormoni în foc, stingând și ultima scânteie plăpândă.

— Un cuvânt să mai aud de la *tine*, zise Scrooge, și o să rămâi pe drumuri! Văd că te pricepi la cuvinte, conașule, adăugă el, întorcându-se către nepotul său. Mă întreb de ce nu intri în parlament.

— Nu fi supărat, unchiule! Haide, vino să cînezi cu noi mâine!

Scrooge spuse că pe el l-ar vizita – chiar așa a zis. Exageră chiar, spunând că el ar fi primul pe listă.

— Dar de ce? strigă nepotul lui Scrooge. De ce?

— De ce te-ai însurat? întrebă Scrooge.

— Pentru că m-am îndrăgostit.

— Pentru că te-ai îndrăgostit! bombăni Scrooge, ca și cum ar fi fost singurul lucru mai caraghios decât un Crăciun fericit. La revedere!

— Dar, unchiule, nu mă vizitai nici înainte să mă însor. De ce spui că acum nu vii taman din cauza asta?

— La revedere, spuse Scrooge din nou.

— Îmi pare tare rău să aflu că ești atât de neabătut în hotărârea-ți. Nu ne-am certat niciodată, nu te-am supărat cu nimic. Am încercat din respect pentru Crăciun și o să-mi păstrez buna dispoziție de Crăciun până la sfârșit. Prin urmare, îți urez un Crăciun fericit, unchiule!

— La revedere! spuse Scrooge.

— Și un An Nou bun!

— La revedere! zise iar Scrooge.

Cu toate acestea, nepotul său părăsi odaia fără vreun cuvânt urât. Se opri la ușa de la intrare pentru a face copistului urările potrivite, iar acesta,